

KIEZEN VOOR EEN ACTIEVE ROL VAN DE BURGER IN DE ENERGIETRANSITIE

Ontslagnemend minister Geert Bourgeois gooit nog een knuppel in het hoenderhok. Hij vernietigt het deputatiebesluit van de provincie Oost-Vlaanderen, dat rechtstreekse burgerparticipatie eist bij de ontwikkeling van windenergie. Volgens de minster ontbreekt een decretale onderbouwing.

Hernieuwbare energie in handen van de burgers is nochtans de meest duurzame oplossing voor onze energievoorziening. Dit moet nu gerealiseerd worden. We staan op een keerpunt. Kiezen we de komende jaren voor een energiebeleid waarbij de grote energiebedrijven het voor het zeggen hebben? Of kiezen we voor een actieve rol van de burger in het proces van de energietransitie, door ze mede-eigenaar te maken van installaties waarvan ze ook de energie kunnen afnemen tegen een transparante prijs?

We vertrekken vanuit de idee dat wind- en zonne-energie niet zomaar geclaimd kunnen worden door energiebedrijven. Deze hernieuwbare energiebronnen zijn eigenlijk van niemand en zijn er dus in principe voor iedereen. Gemeengoed dus. De exploitatie van deze energiebronnen zou bijgevolg zoveel mogelijk ten goede moeten komen van de gemeenschap en zou niet zomaar geprivatiseerd mogen worden. Want juist de scheve verdeling tussen lusten en lasten ondermijnt het draagvlak voor hernieuwbare energie. Het huidig beleidskader houdt hier geen rekening mee.

De overgang naar hernieuwbare energie biedt de kans om de energievoorziening te democratiseren. De overheid moet ervoor zorgen dat deze kans niet gemist wordt. Elke burger kan dan mede-eigenaar worden van de windmolens in zijn buurt of een zonne-installatie op een publiek gebouw en kan daarvan ook de energie afnemen. Participerende burgers worden dan ook bewuster van hun energiegebruik en gaan er spaarzamer mee om.

De energietransitie vraagt al op korte termijn om grote investeringen die pas op langere termijn zullen renderen. De kost van de transitie zal uiteindelijk betaald worden door de burger, als consument (via de energiefactuur) als belastingbetaler (via subsidies van de overheid) of als spaarder (via krediet van de banken). Om draagvlak te creëren voor de omschakeling naar hernieuwbare energie is het dus nodig om de burgers nauwer te betrekken en hen zeggenschap te geven over de energievoorziening van de toekomst. Zo dragen we niet enkel de lasten van de ontwikkeling van groene energie, maar kunnen we evenzeer genieten van de lusten. Energiecoöperaties die burgers **rechtstreeks** laten participeren in hernieuwbare energie - we spreken dan van REScoops - kunnen

hierin een belangrijke rol spelen. REScoops passen de basisprincipes van coöperatief ondernemen strikt toe:

- ze richten zich op gemeenschappelijke behoeften van hun leden, namelijk de productie en levering van duurzame energie tegen een billijke prijs;
- de leden zijn mede-eigenaar van de coöperatie, ze houden de productiemiddelen en het zeggenschap daarover in eigen handen;
- de leden controleren hun coöperatie op een democratische wijze.

In het model van de REScoops komt de dienstverlening centraal te staan, niet de winstuitkering. Een windturbine wordt dan gezien als een installatie die schone energie levert aan zoveel mogelijk mensen. Niet als een investering die rendement moet opbrengen voor een beperkte groep kapitaalcrachtigen. In de evolutie naar een energievoorziening in handen van de burgers kan de overheid niet aan de kant blijven staan. De ontwikkeling van windenergie in Vlaanderen is een duidelijk voorbeeld van een overheid die te weinig aanstuurt, waardoor het draagvlak voor windturbines verder afkalft. Dit heeft te maken met de ongelijke verdeling van lusten en lasten en het gebrek aan planmatig overleg zodat de bevolking en gemeenten het gevoel krijgen dat boven hun hoofden wordt beslist.

Daarom is het tijd voor een **winddecreet**. Een wettelijke basis waarin windenergie als gemeengoed wordt gedefinieerd en provincies verplicht worden tot opmaak van een windplan. In overleg met het maatschappelijk middenveld worden in het plan zones aangeduid voor de ontwikkeling van windenergie, waarbij de helft wordt opengesteld voor rechtstreekse burgerparticipatie. De provincie Oost-Vlaanderen nam al het initiatief. De provincie nodigt projectontwikkelaars, burgers, gemeentebesturen en de betrokken administraties uit om samen te werken bij de ontwikkeling van windenergie en eist om 20% van de wind voor te behouden voor rechtstreekse participatie van burgers en gemeenten. Dit initiatief wordt nu gekelderd door de minister, bij gebrek aan een decretale onderbouwing. Een winddecreet moet dit rechtzetten en kan de aanzet geven voor een klimaatbeleid waarin burgercoöperaties een mobiliserende rol spelen. De Vlaamse regering weet wat haar te doen staat.

Contactpersonen: tom.willems@rescoopv.be (0488 365 852) en dirk.vansintjan@rescoop.be (0486 39 22 12)